

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เมื่อต้องเผชิญหน้ากับปัญหาท้าทายต่างๆ ที่รออยู่ในอนาคต มนุษย์มองเห็นคุณค่าอันเกื้อหนุนของการศึกษา เพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นในศตวรรษใหม่ ในวง การศึกษาความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาการเผชิญกับข้อมูลมหาศาล ซึ่งไม่สามารถ จัดการกับข้อมูลเหล่านั้นและใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ได้ การเปลี่ยนแปลงและปัญหาชุดใหม่ที่เกิดขึ้น นี้ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อ การดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ใหม่และ ทักษะชีวิตชุดใหม่ (ทิสนา แคมมณี, 2555) อีกทั้งปัจจุบันมนุษย์อยู่ในโลกาภิวัตน์ที่ไม่มี ความแน่นอน ทักษะเดิมๆ ที่มนุษย์มีและใช้ได้ผลในโลกยุคก่อนๆ ไม่สามารถใช้ได้ผลในยุคปัจจุบันและ อนาคต มนุษย์ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010) การรับรู้ถึงความ เปลี่ยนแปลงและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ และ การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียกร้องให้เตรียมความพร้อมพลเมืองสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อสะท้อนความเป็นไปได้ในด้านต่างๆ ของการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสรุป ทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Bellanca & Brandt, 2010 อ้างถึงใน ทิสนา แคมมณี, 2555) ดังนี้ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์และ นวัตกรรม การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ไขปัญหา 2) ทักษะ ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และ 3) ทักษะชีวิตและการทำงาน ได้แก่ ความยืดหยุ่นและ ความสามารถในการปรับตัว ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การมีความคิดริเริ่ม และการชี้นำตนเอง การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ นอกจากนี้ Kay (2010) ได้ให้เหตุผลว่า โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้และนวัตกรรม ผู้ที่มีความรู้และทักษะใน การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถช่วย ให้บุคคลเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะที่จำเป็นและหลากหลาย ส่งเสริมให้บุคคลมี

ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในยุคปัจจุบัน จากสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 การกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้หลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ จีน เวียดนาม รวมถึงไทย มีมาตรการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเตรียมการเสริมศักยภาพของประชาชนทั้งด้านทักษะความรู้ ทักษะคิด ค่านิยม (วิทยากร เชียงกุล, 2552) สำหรับประเทศไทยการปฏิรูปการศึกษาในรอบทศวรรษแรก พ.ศ. 2542-2551 แม้ทุกภาคส่วนของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีแนวทางในการสนับสนุนการจัดการศึกษา แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏยังไม่สามารถยืนยันได้ถึงความสำเร็จของภารกิจด้านการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษา โดยการจัดการศึกษามุ่งเน้นในเรื่องการแก้ไขกฎหมาย เป็นการบริหารตามกฎระเบียบมากกว่าการมุ่งผลสัมฤทธิ์และการเพิ่มประสิทธิผลของการศึกษาที่แท้จริง (วารากรณ์ สามโกเศศ และคณะ, 2553)

นอกจากนี้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 -2559 ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีประชากรวัยเด็กกลดน้อยลง ในขณะที่ประชากรวัยผู้ใหญ่และวัยชรา มีแนวโน้มสูงขึ้น แต่มีงานทำเพียงร้อยละ 38.2 ในปี พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) ซึ่งประชากรเหล่านี้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติมตลอดชีวิต เพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนืองหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหน้าที่ส่งเสริมให้นักศึกษาผู้ใหญ่ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้และการมีอาชีพที่ยั่งยืน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ที่กล่าวว่า การส่งเสริมและการสนับสนุนการศึกษาดำเนินการเพื่อให้นักศึกษาผู้ใหญ่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม เพื่อให้ได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนดให้จัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความรู้พื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะการดำเนินชีวิตที่ดี มีทักษะในการแสวงหาความรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และบูรณาการความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2556) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น แรงงานที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งใน

การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ การมีทักษะความรู้และทักษะวิชาชีพที่สูงขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อเตรียมพร้อมนักศึกษาผู้ใหญ่ให้สามารถก้าวสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 จะช่วยสร้างศักยภาพ และทักษะที่พร้อมในการทำงานอย่างมีคุณภาพ และตรงตามความคาดหวังของสังคมในอนาคต

การจัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน เป็นการนำความรู้และมวลประสบการณ์ต่างๆ ถ่ายทอดไปยังนักศึกษาผู้ใหญ่โดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก และกลุ่มเป้าหมายมีความหลากหลายทั้งในด้านอายุ อาชีพ ความสนใจ พื้นฐานความรู้ ถิ่นที่อยู่อาศัย ดังนั้นจึงต้องมีการติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งระบบ ทั้งในด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม ด้านสื่อสำหรับถ่ายทอดความรู้ให้มีความทันสมัยและเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนที่เรียนด้วยตนเองได้มากที่สุด ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมบริการการศึกษาที่จะช่วยเหลือผู้เรียน ด้านแหล่งความรู้สนับสนุนการเรียน ด้านการวัดประเมินผลและด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) เป็นการเรียนการสอนที่หลากหลายซึ่งวิธีการ หนึ่งในที่นิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญและ สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอนกับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียน รูปแบบการคิด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (Bonk & Graham, 2004) ซึ่งผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนอย่างน้อยสองวิธีในการจัดการเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้า นอกจากนี้ผู้สอนอาจนำเนื้อหาบทเรียนแขวนไว้บนเว็บ และติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ และหลังจากนั้นสรุปบทเรียน ด้วยการอภิปรายร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน (อภิชาติ อนุกุลเวช, 2555) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อัน จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน โดยยึดหลักการ เรียนรู้ 3R x 7C ประกอบด้วย 3R คือ Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) (วิจารณ์พานิช, 2555, 2556) ทั้งนี้การเรียนรู้แบบผสมผสานมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้าน ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนศึกษาระณีศึกษาและ/หรือสถานการณ์เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อเพื่อใช้ค้นหาข้อมูลทักษะการอ่าน และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ไขปัญหา โดยต้องเข้าใจในบริบทของกรณีศึกษาเกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ นำข้อมูล ข้อวิเคราะห์มาเรียบเรียงเขียนเป็นรายงาน รวมทั้งการนำเสนอผลงาน โดยใช้ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในประเทศไทยยังมีปัญหาของการว่างงานซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจ (2557: 3-4) ภาวะว่างงานของประชากรไทย เดือนกันยายน พ.ศ.2556 พบยอดคนไทยว่างงาน 2.64 แสนคน และเพิ่มมากขึ้น เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน จากร้อยละ 0.6 เป็น 0.7 และเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า (2551: 87 – 88) เศรษฐกิจยุคใหม่จะต้องเตรียมความพร้อมของคนไทยทุกคนด้วยการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการประกอบอาชีพเน้นแรงงานที่มีคุณภาพ รวมทั้งพึ่งตนเองได้ในเชิงเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันหรือเป็นการเตรียมพร้อมของบุคคลที่ต่างจากงานปัจจุบัน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับงานปัจจุบัน (Nadler.1998, p. 1.16) อุดมศักดิ์ จิตสงบ (2553: 2) กล่าวว่า การส่งเสริมอาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถทำให้เพิ่มรายได้ และลดปัญหาการว่างงาน การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ เป็นวิธีการส่งเสริมให้เกิดการแสวงหาความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ประกอบกับในปัจจุบัน จะเห็นว่าการนวดไทยเป็นภูมิปัญญาหนึ่งที่มีการยอมรับ และมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในหมู่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยได้นำเข้ามาใช้ในการดูแลสุขภาพทุกทั้งในเชิงการช่วยเหลือและเชิงธุรกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูง โดยมีการเปิดเสรีภาคบริการของอาเซียน ในสาขาเร่งรัด 4

สาขา ได้แก่ การท่องเที่ยว สุขภาพ การขนส่งทางอากาศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในประเทศไทยมีการเปิดธุรกิจบริการสุขภาพนวดแผนไทยนั้น ส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจบริการสุขภาพนวดแผนไทยในเรื่องรูปแบบและการบริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกัน การส่งเสริมอาชีพ การนวดไทยให้ประสบความสำเร็จนั้นส่วนหนึ่งจะต้องมีคุณภาพประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการนวดของแพทย์แผนไทย สามารถทำให้ผู้รับบริการผ่อนคลายหรือทุเลาจากอาการเจ็บป่วย หรือหายขาดจากโรคร้ายไข้เจ็บ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมสุขภาพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิต และจะนำไปสู่ทักษะวิชาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ได้

เนื่องจากปัญหาพื้นฐานในเรื่องสุขภาพอย่างหนึ่งของคนไทยในปัจจุบัน คือ การปวดเมื่อยเคล็ดขัดยอกตามร่างกาย ซึ่งวิธีการแก้ไขคือจะใช้วิธีการนวดซึ่งเริ่มมาจากการช่วยเหลือกันเองหรือนวดตนเองเพื่อผ่อนคลายกล้ามเนื้อลดอาการเจ็บปวดและเมื่อยล้า การนวดจึงเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และเป็นการนวดเพื่อสุขภาพเพื่อผ่อนคลายบรรเทาเคล็ด ขัดยอกกล้ามเนื้อ และข้อต่อกระตุ้นระบบประสาทให้รู้สึกสดชื่นแจ่มใสผ่อนคลายจิตใจ นอกจากนี้ยังถือเป็นภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบทอด ด้วยตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนวดไทยเพื่อสุขภาพของประชาชน เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม ในการป้องกันและบำบัดอาการเจ็บป่วย โดยเฉพาะโรคระบบกล้ามเนื้อจากการประกอบอาชีพสามารถลดภาวะแทรกซ้อนและภาวะรุนแรง ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ยาเกินความจำเป็นและบำบัดรักษาไม่ถูกต้อง ตลอดจนการฟื้นฟู สภาพร่างกาย จิตใจ และความพิการหลังเจ็บป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

กลุ่มผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่ศึกษาการแพทย์แผนไทย เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาแพทย์แผนไทยเป็นการเรียนในลักษณะทักษะปฏิบัติ ดังนั้น การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ จำเป็นที่จะต้องใช้การเรียนแบบผสมผสาน ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนแบบออนไลน์ โดยผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ จากการนำรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออื่นๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆที่มีอยู่ได้มากที่สุด และสามารถดำเนินการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง สามารถทบทวนและศึกษาได้ตลอดเวลาตามลำพัง ซึ่งนักศึกษาผู้ใหญ่สามารถที่จะวางแผนการศึกษาด้วยตนเองจนจบกระบวนการเรียนรู้ เช่น web based learning, E-book ทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ รวมทั้งการนำเอาเครื่องมือสื่อสารมาใช้ในการศึกษา social learning (face book หรือ line group) มาใช้ในการติดต่อประสานงานและสอบถามข้อสงสัยในการเรียนเชิงทักษะปฏิบัติรวมทั้งแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นได้ เป็นการพัฒนาด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ และด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างดี เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถควบคุมบทเรียนได้ด้วยตนเอง (Learner Control) โดยการเลือกลำดับเนื้อหาได้ตามต้องการ และเรียนตามเวลาที่เหมาะสมตามความสะดวกของผู้เรียน (Spiro, Feltorich & Jacobson, 1991: 30) พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้ากับอาจารย์ผู้สอนหลังจากเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆแล้ว เพื่อเป็นการประเมินทักษะปฏิบัติการนวดแผนไทย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ และได้ฝึกทักษะปฏิบัติด้วยตนเองผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย

การนำการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ให้เข้ากับหลักสูตรการเรียนรู้ทางการแพทย์แผนไทย โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานจะมีทั้งการเรียนการสอนออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้า ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มนักศึกษาผู้ใหญ่สามารถเรียนได้ตลอดเวลาตามอัธยาศัย และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้ที่จะนำความรู้ไปส่งเสริมอาชีพ หรือไปประกอบอาชีพเสริมเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อช่วยให้มีอาชีพมีรายได้ ซึ่งนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีปัญหาเรื่องเวลา หรือระดับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อสำรวจความต้องการและความพร้อมของประชาชนที่จะเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งานวิจัย ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการสำรวจความต้องการและความพร้อมในการเข้ารับการส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ผ่านรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่และประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพในสถาบันการศึกษา และสถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่และประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจในกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อฝึกหัดเรื่องนวดไทยเพื่อสุขภาพเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยในสถาบันการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี จำนวน 108 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบและจัดระบบสื่อการเรียนการสอน การออกแบบหลักสูตรและการสอน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา รวมไปถึงการวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 10 คน ได้มาโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือก

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่ คลินิกแพทย์แผนไทย วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำนวน 34 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มนักศึกษาผู้ใหญ่แพทย์แผนไทย

2. ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยรูปแบบการศึกษาที่พัฒนาขึ้นเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับทุกคน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ได้ตามต้องการ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ การนวดไทยเพื่อสุขภาพ เป็นการนวดไทยเพื่อสุขภาพแบบราชสำนัก โดยเน้นการใช้เทคนิคการนวดแบบซ้อนมือ เป็นอีกหนึ่งเทคนิคในการใช้หัวแม่มือซ้อนทับกากบาทและกดตามแนวเส้นและแนวสัญญาณเพื่อให้ได้น้ำหนักตามที่ต้องการ ประกอบไปด้วยเนื้อหา ดังนี้ การนวดพื้นฐานขา การนวดสัญญาณเข้า 3 จุด การนวดสัญญาณข้อเท้า

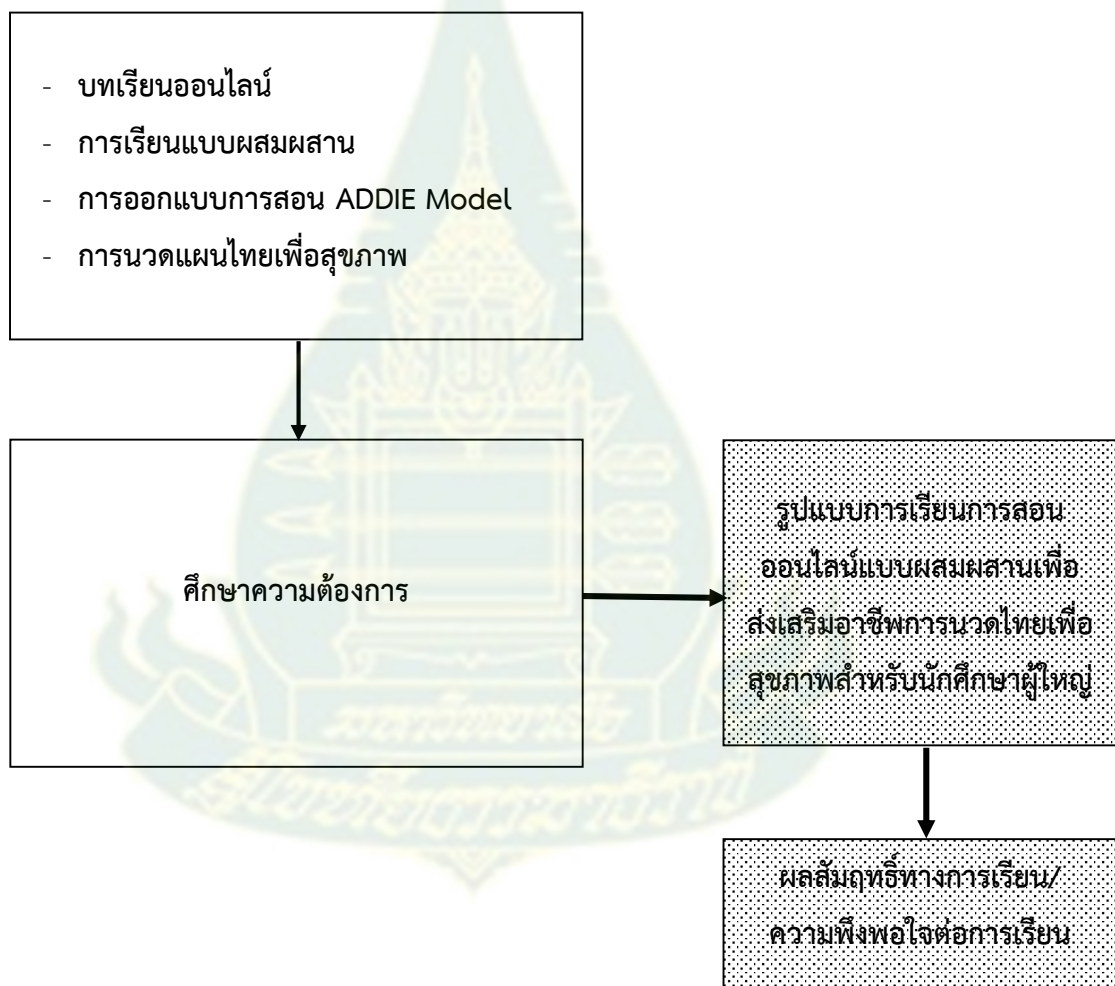
การนวดพื้นฐานหลัง การกดจุดสัญญาณหลัง 5 จุด การนวดพื้นฐานทางด้านนอก การกดจุดสัญญาณทางด้านนอก 5 จุด การนวดพื้นฐานทางด้านใน การกดจุดสัญญาณทางด้านใน 5 จุด การนวดพื้นฐานแขนด้านใน การกดจุดสัญญาณแขนด้านใน การนวดพื้นฐานแขนด้านนอก การกดจุดสัญญาณแขนด้านนอก การนวดพื้นฐานบ่า การนวดพื้นฐานโค้งคอ และการนวดสัญญาณศีรษะด้านหลัง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เหมาะสม โดยจะศึกษาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนวดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ สามารถแสดงเป็นโครงสร้างได้ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยมีผู้สอนเป็นผู้บรรยาย สาธิต และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยเรียนรู้ผ่านระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ที่ผู้เรียนสามารถ Login เพื่อมาเข้าเรียน และทำกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้สอนได้กำหนดและจัดขึ้นหรือใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเกิดขึ้นจากยุทธวิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนกำหนดไว้ในรูปแบบเป้าหมายอยู่ที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ รวมถึงการอภิปรายการแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาร่วมกัน และการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์

2. การเรียนการสอนออนไลน์ หมายถึง การเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งมีการนำเสนอเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์และระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ โดยมีการจัดการเรียนการสอนเสมือนกับเป็นห้องเรียนจริงรวมถึงการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทรัพยากรคือสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน นโยบายสถาบัน ผู้สอน ผู้เรียน และทรัพยากรในรูปแบบอื่น

3. รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสาน หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้ากับการสอนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยมีสัดส่วนการผสมผสานกิจกรรมแบบเผชิญหน้าคิดเป็นร้อยละ 25 และกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 75 ด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนาที่ครอบคลุมการออกแบบและการพัฒนา 6 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) ขั้นการเตรียมข้อมูล และเนื้อหาสาระ 2) ขั้นการออกแบบบทเรียน 3) ขั้นการวางกรอบเนื้อหาและเขียนแผนผังงาน 4) ขั้นการสร้างหน้าเอกสารบทเรียน 5) ขั้นการเผยแพร่ทดสอบบทเรียน และ 6) ขั้นการประเมินและปรับปรุง โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ ต้องมีกรอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการวิจัยและพัฒนาโดยอิงระบบ

4. การส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การสร้างรูปแบบที่เป็นกระบวนการสำคัญที่สามารถทำให้เพิ่มรายได้ และเป็นวิธีการช่วยให้เกิดการแสวงหาความรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

5. การนวดไทยเพื่อสุขภาพ เป็นการนวดไทยเพื่อสุขภาพแบบราชสำนัก โดยเน้นการใช้เทคนิคการนวดแบบซ้อนมือ เป็นอีกหนึ่งเทคนิคในการใช้หัวแม่มือซ้อนทับกากบาทและกดตามแนวเส้นและแนวสัญญาณเพื่อให้ได้น้ำหนักตามที่ต้องการ เนื้อหาประกอบไปด้วย การนวดพื้นฐานขา การนวดสัญญาณเข้า 3 จุด การนวดสัญญาณข้อเท้า การนวดพื้นฐานหลัง การกดจุด

สัญญาฉบับหลัง 5 จุด การนัดพื้นฐานทางด้านนอก การนัดจุดสัญญาฉบับด้านนอก 5 จุด การนัดพื้นฐานทางด้านใน การนัดจุดสัญญาฉบับด้านใน 5 จุด การนัดพื้นฐานแขนด้านใน การนัดจุดสัญญาฉบับแขนด้านใน การนัดจุดสัญญาฉบับแขนด้านนอก การนัดจุดสัญญาฉบับแขนด้านนอก การนัดพื้นฐานบ่า การนัดพื้นฐานโค้งคอ และการนัดสัญญาฉบับศีรษะด้านหลัง รวมทั้งการนัดจุดสัญญา ทฤษฎีและวิธีการรักษาโรค และการใช้อื่นหรือเทคนิคในการรักษาโรค

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนัดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ โดยวัดได้จาก 1) ความรู้ด้านการนัดไทยเพื่อสุขภาพนัดไทยเพื่อสุขภาพ 2) ทักษะปฏิบัติจากการนัดไทยเพื่อสุขภาพ และ 3) การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ

7. ความพึงพอใจต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมอาชีพการนัดไทยเพื่อสุขภาพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

8. นักศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กลุ่มผู้ที่ศึกษาอยู่ทั้งในระบบและนอกระบบ เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20-65 ปี มีความรู้ ประสบการณ์ และต้องการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในรูปแบบตามอัธยาศัยและเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานสำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่

2. ผลการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางหน่วยงานอื่นๆ แก่ อาทิ สถาบันการแพทย์แผนไทยกระทรวงสาธารณสุข มูลนิธิแพทย์แผนไทยพัฒนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำไปปรับและพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบผสมผสานในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ได้